

DEBRECZENI PROTESTÁNS LAP

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI HETI KÖZLÖNY.

FŐSZERKESZTŐ: DR. KUN BÉLA. FELELŐS SZERKESZTŐ: ERDŐS KÁROLY.

Megjelenik hetenként egyszer, szombaton.

Előfizetési ár: egész évre 20 korona, fél-
évre 10 korona. Egyes szám ára 50 fillér.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Debrecen, Kollégium.
Ide kell küldeni a lap szellemi és anyagi ügyeire vonatkozó
minden közleményt, előfizetést, reklamációt és hirdetési díjat.

Jövők.

Abban minden bizonnyal igaza van az Országos Református Tanácsnak, hogy magyar református egyházunk jövődjéről itt az ideje komolyan gondolkodni s annak biztosításáért komolyan munkához fogni. Csakhogy azt hiszem, ennek az égetően sürgős feladatnak a teljesítésére nem az az út vezet, melyen az Országos Református Tanács elindult. Akkor, amikor minden oldalról veszedelem zúdúl reánk, nem az a tenni valónk, hogy önmagunkat marcangoljuk, szervezetünket meggyöngítsük, új, bizonytalan alakulásokkal kísérletezzünk, hanem hogy a meglévőt erősítsük, a hézagokat kiépítsük s magunkat minden felesleges izgalomtól lehetőleg óva, forró szívvel, de hideg megfontolással dolgozzunk.

Újabban azt olvasom, hogy az Országos Református Tanács sem theologiai, sem politikai irányzat képviselője nem akar lenni, csupán az egyház belső megerősítését tűzte feladatául. Ha így van: érthetetlen, hogy — ugyan most már még kiegészítésre várónak mondott — programjának legnagyobb része az egyházpolitika és egyházjog kérdéseivel foglalkozik. A három főpontos elseje: egyházpolitikai reform, az állam és egyház szétválasztása. A második tizenöt alpontban: egyházalkotmányi reform. A harmadik hét alpontban vonatkoznak a megjelölés szerint az egyház belső életét érdeklő reformokra, de e hét alpont között is három olyan, mely tulajdonképpen az egyház jogi rendjét érinti.

Hát hiszen helyes, én legkevésbé sem tagadom, hogy mint minden emberi társas alakulat, az egyház is megfelelő jogi rend mellett tudja a maga feladatait jól megvalósítani. De azt határozottan kétségbe vonom, hogy az egyház belső reformálásához az első lépésnek a jogi szervezet megváltoztatásának kellene lenni.

Nem titkolom például — sokszor elmond-

tam már ez előtt is —, hogy a konvent intézményétől nem vagyok elragadtatva. De nem tudom belátni, miért kelljen most nyakra-főre, forradalmi úton megszüntetni egyetemes egyházunknak ezt a központi szervét. Őszinte híve voltam mindig az egyházi kötelező tisztújításnak, de nem értem meg, miért ne lehessen a szükséges belső reformokat megvalósítani anélkül, hogy a most egyházi tisztségben levők helyett azonnal másokat akarjanak odaültetni. Miért legyen feltétlenül szükséges az egyház jövője érdekében, hogy a „különböző önálló munkakörrel bíró lelkészek“ az egyházi tisztségekre egyenlően választhatók legyenek, vagyis jól magyarázható, hogy esperessé stb. választhatók legyenek olyanok is, kiket soha egyetlen gyülekezet sem választott meg a maga lelkipásztorává (fegyintézeti, katonai lelkészek stb.). Végig mehetnék így a program pontjain s anélkül, hogy bármelyikre nézve azt kellene mondanom, hogy ennek rendes, törvényes úton megvalósítását ellenzem — álmélkodva kérdezhetem: hát ettől függ magyar református egyházunk boldog jövődjéje?

Olvasom, hogy az Országos Református Tanács most már nem kívánja a református tanácsoknak gyülekezetenként megalakítását, megelégszik az egyházközség törvényes szervének, a presbyteriumnak működésével, csupán azt óhajtja, hogy ez jelentse ki az Országos Református Tanácshoz csatlakozását. Nagyon helyes, így kívánóságának megvalósulása mindenesetre sokkal kevesebb zavarral járna. Csak azt nem értem: ha előtte az egyház belső életének megújulása a cél s evégből akarja új, eddig nem működött szervek létesítését, hogyan áll meg az egyházközségnél? Ha például a debreczeni egyház presbyteriuma alkalmas a bensőbb egyházi élet munkájának végzésére, miért nem alkalmas a debreczeni egyházmegye, vagy a tiszántúli egyházkerület?

Olvasom, hogy a tisztújítást sem kívánja

az egyházközségben, csak az egyházmegyén és az egyházkerületen. Nagyon jól van, mert bizony az egyházközségi tisztújításnak forradalmi úton elrendelése a lelkészeknek és tanítóknak kenyerébe kerülne, de azt nem értem, mi alapon lehet akkor kívánni az egyházmegyei és egyházkerületi tisztújításokat? Hogy a képviselőházra, törvényhatósági bizottságokra nézve azonnali új választás szükségességét állapították meg, annak van értelme, mert a választók köre kiszélesedett. De az egyházmegyei és egyházkerületi tisztújításokat eszerint ugyanazok a választók — ugyanazok a presbyteriumok — végeznék, melyek eddig a jog birtokában voltak. Nem akarom az illetén követelés okát keresni, de nem hallgatom el, hogy e kívánság mellett semmiféle tárgyi érv nem szól.

Én azt hiszem, nekünk mindnyájunknak magyar reformátusoknak, — azoknak is, kik az Országos Református Tanácsban ülnek, azoknak is, kik attól távol tartják magukat, — most egy volna a kötelességünk. Semmi esetre sem azon töprenkedés, hogy ki viseljen, vagy ki ne viseljen valamely kisebb vagy nagyobb egyházi tisztséget. Hanem az, hogy a magunk munkakörében mindenkit, akivel szóval vagy írásban érintkezhetünk, nagyot és kicsinyt, kormányzót és kormányzottat, itthon és külföldön igyekezzünk magyar hazánk fennmaradásának, magyar nemzetünk egységének, magyar állami önállóságunknak megtartása érdekében minden tőlük telhető munkára buzdítani s magunknak is minden telhetőt megtenni. Ezzel egyszermind egyházunk egységének, mely jövőendő megmaradásának és boldogságának egyik legfőbb feltétele, a biztósítására törekedni. A magunk munkáját hűségesen végezni és mindenkit a kötelessége teljesítésére buzdítani.

A tisztségeken pedig osztozzunk majd akkor, ha lesz, amiért tisztséget viselünk.

K. B.

Közelet

Dr. Némethy Károly.

Abból az alkalomból, hogy dr. Némethy Károly belügyi államtitkár a jövő esztendő közepén 35 évi fáradhatatlan, önzetlen és közhasznú munkálkodás után, jellemének feddhetetlen tisztaságával és közbecsüléstől környezve, a belügyi igazgatás vezető ágazatainak teherviselésétől megválni készül: általában véve minden hír-
lap a legelismertebb módon nyilatkozott az ő áldásosan folytatott működéséről és nemes pályafutásáról. Ámde ő nemesak a magyar nemzeti közelet egyik példás és hűséges vezérférfia, hanem közelebről református egyhá-

zunknak is hűséges, buzgó tagja, aki odaadó, készséges egyházi szolgálataival idáig is méltán érdemesítette magát a közbizodalomra és tiszteletre.

Magunkat becsüljük meg tehát, amidőn kiváló munkásainkat megbecsüljük és róluk, életük ilyen fordulópontján megemlékezünk. Ehhez képest közlünk két tekintélyes közigazgatási hetilapnak terjedelmes méltatásából idevonatkozólag egyes részleteket.

A „Magyar Közigazgatás“ egyebek között így szól: „Munkás élete delén, munkabíró erejének teljében, nagy tudással, nagy tapasztalatokkal gazdagon, pályatársai szeretetének ünneplése közben távozik el dr. Némethy Károly belügyi államtitkári állásából.

A pálya, melyen haladt, amint az a berettyóújfalusi atyai házból kiindul, szabályosan emelkedik, az államtitkári méltóságig, mindig egyenletesen, mindig fölfelé.

Nincs senkije, aki emelje, csak az ő nemeslelkű atyjától örökbe kapott jelleme — tehetsége, az ő vaszorgalma, a közigazgatási ismeretek egész rendszerét átölelő nagy tudása.

Kormányok változnak, a közszellem fejlődik, az egész belügyi igazgatás átalakul, nagy nevek változnak a belügyminiszteri székekben, de nem változik a Némethy Károlyba helyezett bizalom.

Batthyány Tivadar gróf belügyminiszter arra a kérényre, amelyben dr. Némethy Károly a szabadságoltatását, illetve nyugdíjaztatását kérte, azt mondja, hogy: „A jelenlegi válságos nehéz időkben sajnosan kell nélkülözni az államtitkár úrnak a belügyi igazgatás terén kipróbált igen hasznos szolgálatait, hosszas közhivatali pályafutása alatt szerzett gazdag gyakorlati ismereteit és kiváló közigazgatási szaktudását.

De dr. Némethy Károly egyénisége nem arra termett, hogy megpihenjen. Ő csak az impérium nyugétól, a hivatalos élet mechanikai terhétől szabadul, hogy alkotó ereje szabad szárnyon fejthesse ki nagy tehetségét.

A „Községi Közlöny“ pedig hosszabb méltatása során ezeket írja róla: „Kivételes egyéniség, kivételes munkásság, kivételes sikerek. Ennek jellemezhetjük Némethy Károly közpályáját. Elméleti tudása, gazdag gyakorlati ismeretei, a közigazgatási pályára való különös rátermettsége már pályája kezdetén kartársai fölé emelték. Rendkívüli munkabírása, ritka energiája, fáradhatatlan buzgalma, pályájáért való lelkesedése képessé tette őt olyan erő kifejtésre, amely a normális teljesítő-képesség határait messze túlhaladja. Ha a kvalitásokra tekintünk, akkor tisztában lehetünk azzal is, hogy mi volt a titka azoknak a nagy eredményeknek, amelyek működéséhez fűződnek.

Nincs olyan közigazgatási szakférfiú, aki eredményekben annyira gazdag pályafutásra tekinthetett volna, mint Némethy Károly. Már segédfogalmazó korában olyan alkotó munkák készítését bízták reá, amelyekkel az évtizedek tapasztalataival rendelkező szakemberek közül is csak a különösen rátermetteket lehet rendsze-

rint megbízni. Az utóbbi évtizedeknek a belügyi igazgatást érintő törvényjavaslatai mind maradandó bizonyítékai nagyszabású kodifikátori képességeinek, amelyek egyéb fontos jogszabályok alkotása és a megalkotott jogszabályok végrehajtása körül is.

Nagyon nehéz volna felsorolni mindazokat az alkotásokat, amelyek Némethy Károly nevéhez fűződnek. Úttörő munkásságot fejtett ki a városoknak modern irányban fejlesztése terén. Az ő irányítása mellett készült a törvény, amely állami támogatással vetette meg a városok fejlődésének alapját. Mindazokban a törvényekben, amelyek a vármegyei és városi tisztviselők, a jegyzők (segédjegyzők) anyagi helyzetének javítását célozták, szívvel-lelékkel támogatta a tisztviselők jogos kívánságait. Akármikor, akármilyen kérdésben fordult hozzá a jegyzői kar: benne lelkes szószólóra talált.

És mi mindehez azt írjuk hozzá és őszinte szívből kívánjuk is: hogy segítse meg a jóságos Isten dr. Némethy Károlyt, hogy református egyházunk iránt idáig megbizonyított lángoló lelkesedésével és hűséges szolgálataival az immár *procul negotiis* töltendő életideje folyamán, még évek hosszú során át sok és bőséges áldást arasszon egyesekre, intézményeinkre és a közre egyaránt.

Irodalmi szemle

A királydaróci református egyház története. Az 1917. évi 400 éves reformációi évforduló alkalmára írta *Mándi Szabó Miklós* királydaróci református lelkész. Kinyomatta a királydaróci református egyház presbyteriuma, azzal a határozattal, hogy a mű árába befolyó összeg a reformáció jubileumi alapját teremtsen meg. Ez a nemes szándék és cél magában véve is méltó az adakozó készség felbuzdulására, annál inkább elismerést érdemel a gyakorlott tollú szerző amaz önzetlen buzgólkodása, mellyel e cél megvalósulását elősegíteni igyekezett ez ügyesen és vonzóan megírt alkalmi dolgozattal. A 48 lapnyi egyházrajz elibénk varázsolja a viszonylagosan kis gyülekezet munkáját, az 1644. esztendőktől kezdve, amikor már a ma is használatban levő úrvacsorai kanna eme feliratának: „Pap János, Pap Mihály királydaróci úrasztalra attá 1644“ bizonyosága szerint kialakult és szervezett református gyülekezet volt Királydarócon. Szerző nyomozása szerint azonban a gyülekezet keletkezése még ennél is jóval előbbi időre, a 16. század első felére tehető. Korszerű adatként említjük még fel a számos érdekes vonatkozások mellőzésével azt, hogy a község 8012 kat. hold földterületéből a református gyülekezeti tagok kezén mindössze 1251 kat. hold van, ebből is 317 hold a református gróf Degenfeld Sándor tulajdona. A füzetet, amelynek ára jelezve nincs, ajánljuk az érdeklődő körök pártoló figyelmébe.

A református keresztyén vallás. A konfirmáció-oktatás vázlata. Úrvacsorához készülő növendékek számára összeállította *Kónya Gábor*, a mezőtúri egyház

egyik lelkipásztora. Ez a 15 lapnyi izléses és csinos kiállítású füzet az idén már második kiadásban látott napvilágot. Rövid bevezetés után tárgyalt tételei ezek: I. Az Isten országa. Az Isten-szeretet. Az ember-szeretet. A szeretet főbb jellemvonásai. Az önmegtagadás. II. A bűn. A bűn eredete és következményei. III. Isten szeretete a bűnösök iránt (kegyelem). Jézus Krisztus személye. Jézus Krisztus megaláztatása és felmagasztaltatása. IV. A Szentlélek munkája. (Új élet.) A bűnösök ellenállása. A megtérés (= bűnbánat és nit). V. Az egyház (Krisztus teste). Az egyház látható formája. A sáramentomok. Úrvacsorai imádságok. Az egyház története. Apostoli hitvallás. Amint e pontozatokból látható, az ismert nevű és talentomos szerző eltér az eddig megszokott konfirmációi tananyag beosztástól és új csapáson halad. A taglalt egyes tételeket bibliai lókusokkal világítja meg. Stylusa közérthető, világos és könnyedén folyó. Megérdemelné a fáradságot, ha a szerző a tanítók részére terjedelmes vezérfonalat is adna ki az e füzetben tárgyalt tételek bővebb ismertetéseiként. A harmadik kiadásnak szintén előnyére lesz, ha részletesebben foglalkozik szerző egyes tételekkel. Remélhetőleg élénk érdeklődést vált ki a kiadvány így is, amelyre felhívjuk a konfirmációi oktatással foglalkozó tanfériak figyelmét. A füzet ára nincs kitüntetve.

Az Erő II. évfolyamának 3. száma Riadóval kezdődik. Azután dr. Czettler Jenő korszerűen és tanulságosan oktat a földről. Takaró Géza eszméletlenül ír a rabságról és szabadságról. Szép és lendületes a Szabolcska Mihály „Nehéz időkben“ című költeménye. Az emberiség gyermekkorában meglevő közlekedésről érdekes vonásokat közöl Pilder Ervin. Figyelemre méltók a többi közlemények is, melyek közül p. j. dr. P. és Pásztor József cikkecskéi ügyes és avatott írói tollról tanuskodnak.

A Keresztyén Lelkipásztor. Nyáry Pál országosan ismert havi folyóirata a novemberi számban a szerkesztőtől, Gombos Ferentől, Forgács Gyulától, dr. Patay Páltól, Nyári Ilonától és G. F.-től írott rövidebb és hosszabb cikkekkal kedveskedik olvasóinak. Megszívlelésre érdemesek a Beszédvázlatok Baksay Sándortól, ifj. dr. Szabó Aladártól és Ny. P.-tól. A füzethez mellékelt előfizetési felhívást a legmelegebben ajánljuk az olvasók figyelmébe. A jelesen szerkesztett tartalomdús és értékes folyóirat megérdemli a pártolást. Az előfizetési díj december 25-től kezdve egész évre 18 K lesz.

Örömhír. Gyermek Lapja. Kiadja a Lorántffy Zsuzsanna-egyesület. Ez a most már XXIII. évfolyamát élő és szépen virágzó bájos kis havilap ez utóbbi két hónapban csakis felényi terjedelemben jelenhetett meg. Így hát még az Örömhír hálás gyermekolvasóinak is meg kell érezni a közös drágaság hátrányait. A gondos szerkesztőség azonban igyekezett a terjedelem hiányát tartalmilag kárpótolni. Előfizetési ára egész évre 1 példányért 1.50 K, 100 példánytól felfelé 60 f. példányonként.

Szentkirályi Károly garbóci református lelkész tudvalevőleg mohó igyekezettel látott hozzá az írói termeléshez. Egyik munkájának bemutatására csakis most nyílt terünk, ami azonban a jelenlegi viszonyok között szintén édes-kevés arra, hogy kimerítőbben szóljunk róla. Ennek a múlt évi dátummal megjelent 285 lapnyi könyvnek a címe: „Halotti egyházi beszédek és imádságok a nagy háború után. Első kötet.” Van benne 38 beszéd imádságokkal kapcsolatban, melyeket különböző korú és állapotú egyének utolsó végtisztesságtétele alkalmazásával fel lehet használni. A boldog emlékezetű szerző nagy előszeretettel olvasta és idézte a költők munkáit s nem is annyira az adott körülményekhez szabta az idézeteket, mint inkább az utóbbiakhoz választotta, vagy kereste az előbbieket. Stylusa általában fellengős, hangulata melánkólikus, előadási modora általában fiatalos. Mély megalapozással, beható tanulmányon nyugvó készütséggel sok becses terméket tudhatott volna közrebocsátani, így azonban még — sajnós — csak az ígéretes kezdetnél maradt. De azért kár volna, ha a Nánássy István méltán közismert nagybányai nyomdájából kikerült eme esinos és díszes kiállítású füzet ott maradna vesztve a kiadónak: Kovács Gyula könyvkereskedőnek az üzletében. A boldogult szerző nagy számú jó ismerőseinek, barátainak és kartársainak bizonyára lesz reá gondjuk, hogy ezt a könyvet kegyeletes emlékül minél többen megszerezzék.

Egy év. papjelölt búcsúzása Magyarországtól s elményei a külföldön 40 év előtt. Írta Krupecz István. A tiszta jövedelem egyik fele hadi célú, másik fele pedig a Pozsonyi Ev. Theologusok „Betegségélyező”-jét illeti. Ára 2 korona. Ipolyság 1918. Kis 16° 59 lap. Meleg hangú, könnyed tollal megírt kedves visszaemlékezés, mely élénk visszhangot kelthet a szerzővel ismerős körökben.

A sír szájáig és vissza. Imádságok betegségben és gyógyuláskor. Írta Nánássy Dániel református segédlelkész. Debreczen 1918. Kis 16°, 31 lap. A szerző a kis füzetben levő hét imádságot spanyol betegségéből felüdülve írta olyanformán, hogy a láz tartama alatt fakadt töredezett sóhajait is rekonstruálta. Így az Istenbe vetett erős bizodalomról tanuskodó füzet hű rajzát adja annak a kegyes léleknek, aki porsátorát a sír szájánál mintegy visszkapja az Úrtól a további szolgálat céljára. A füzet ára nincs jelezve, sem a hely, ahol kapható, pedig ha hozzáférhető lenne, sok lélekhez vinne vigasztalást.

Robertson Frigyes Vilmos Egyházi beszédének II. kötete Czeglédy Sándor, Fazekas Lajos és Tildy Zoltán fordításában Pápán megjelent. 8°, 306 lap. Ára füzve 14 K. A kötet 31 beszédet tartalmaz. A szerző I. kötetének magyar fordítása nagy elterjedésnek örvendett, remélhető, hogy a hozzá méltó II. kötetnek is nagy sikere lesz. Ajánljuk olvasóinknak.

Különfélék.

Egy presbyteriumi határozat.

Kivonat a nagybányai református presbyterium 1918 december 10-én tartott ülésének jegyzőkönyvéből.

37. sz. Targyaltuk a debreczeni presbyterium 1918 november 25-én hozott 1450. számú végzését. Lelkész ismerteti az ügyre vonatkozó, nyomtatásban megjelent hírlapi közleményeket.

Határozat.

Presbyteriumunk a debreczeni presbyterium idézett végzését megelőző tények, körülmények és nyilatkozatok mérlegelése után mélységes sajnálatát fejezi ki a fölött, hogy a debreczeni fényes egyház presbyteriumának 36 tagja minden igaz ok nélkül való áldatlan politikai hajszára ragadtatta magát az ellen a férfiú ellen, aki, mint tisztántúli egyházkerületünk és egyetemes egyházunk egyik vezére, azon a helyen, ahová őt az iránta ritka egyértelműséggel megnyilatkozott és mindeddig meg nem fogyatkozott bizalom állította, mindenkor a köz javára gyümölcsöző szakadatlan munkálkodásban és önmegtágadó szeretetben járt előttünk példaképen.

Presbyteriumunk teljes meggyőződéssel erkölcsi lehetetlenségnek tartja, hogy egyházkerületünk egyházaiban a debreczeni presbyterium szóban forgó végzésének helyeslő visszhangja támadjon és ebben a meggyőződésben változatlan tiszteletéről és megbecsülő ragaszkodásáról biztosítja szeretett püspökét.

Kelt mint fent.

A kivonat hitelül:

L. Bay Lajos,
főgondnok.

P. II. Soltész Elemér,
lelkész.

Nyílt kérdés Márk Endre úrhoz, mint a debreczeni egyház főgondnokához. Úgy értesültem, hogy a debreczeni egyházközség presbiteriumának ama határozatát, mely püspökünk eljárását helyteleníti, annak ellenére, hogy az ellen dr. Erdős József presbiter szabályszerű felebbezést adott be, megküldték az egyházkerület presbiteriumaihoz. Ahhoz, hogy a presbiterium ezt a határozatát nyilvánosságra hozza, kétségkívül joga volt. — hírlapi bőséges közlésekben élt is ezzel a jogával. Ahhoz azonban, hogy egy *nem jogerős* határozatot végrehajtson, — már pedig ennek a határozatnak végrehajtása épen csak abban áll, hogy a többi egyházközségek presbiteriumaihoz megküldetik, nem volt joga. A presbiterium azóta gyűlést sem is tartott, a felebbezett határozat jogtalan végrehajtását tehát csak az elnökség rendelhette el. Azon, hogy a lelkészelnök úr ilyen rendelkezéshez hozzájárult, nem csodálkozom. De főgondnok úrtól, aki

ogász, mégis megkérdelem, mivel tartja megokolhatónak a nem jogerős határozat végrehajtását? Tisztelettel Debreczen, 1918 december 11. Dr. Kun Béla, debreczeni egyháztag.

A hittanhallgatók száma a hadból és hadifogságból hazatért ifjúságnak főhatóságilag engedélyezett pótbéiratkozása folytán úgy az akadémiákon, mint a debreczeni egyetemen örvendetes módon gyarapodott. Mihelyt az ide vonatkozó statisztikai kimutatásokhoz hozzájutunk, számszerűleg is jelezni fogjuk a gyarapodást.

Lelkészképesítő javító- és pótló-vizsgálatok voltak Debreczenben, folyó hó 10-én a következő eredménnyel: Első lelkészképesítőn ketten egy egy tudományból javítván, egy jelölt pedig teljes pótvizsgálatot tevé: mind a hárman képesítették. Második lelkészképesítőn javítóra állottak öten, teljes vizsgálatot tettek ketten és különbözőzeti vizsgálatot tett egy jelölt. A két teljes vizsgázó közül Tisza Sándor jól, a többiek, nevezetesen a javítók és különbözőzeti vizsgázó jelölt is, egyszerűen képesítettettek nyilvánítottak. A lelki szolgálatra kibocsátást dr. Baltazár Dezső püspökünk, mint bizottsági elnök, teljesítette, tartalomdús, irányító és életprogrammul szolgáló beszédet intézvén az ifjú Timótheusokhoz. Legyenek minden tekintetben követésre méltó példaképek a hívők előtt!

Pogrom? A debreczeni egyetem egyik ifjú tanára egy ifjúsági nagygyűlésen „szellemi“ pogromról beszélt. Nagyon rosszul tette, mérhetetlenül ártott vele nemcsak magának, de az egyetemnek is. Tanárnak, bírónak elfogulatlanul lenni kötelesség. Pláne pogrom! S pláne a mostani nehéz időkben! A kínos botlásnak magyarázatául szolgál, hogy a túlfeszített szellemi munkában különben is érzékenyebbé vált idegzetét a vitézül végigharcolt háború borzalmai méginkább próbára tették. S ezt figyelembe kell venni mindenkinek, kik a háborút itthon ültük végig. Aztán meg: olyan könnyedén beszélnek most pogromról. A Zsidó Szemle minden rendetlenkedést pogromnak tesz meg. Nem csuda aztán, hogy ha valaki a pogromról azt hiszi, hogy az csak valami kicsiség.

Új reformáció érdekében buzgólkodnak a református szervezkedés mintájára a hazai ágost. hitv. evangélikus egyház vezető férfiai is, kik közül tizennyolcan felhívást intéztek az érdeklődő és érdekelt egyháztagokhoz egyfelől a tömörülés, másfelől a korszerű reformok előkészítése és foganatosítása végett. A munkát igen helyesen a belső reformáció megindításával óhajtják kezdeni a saját maguk körében, azután következzenek azok a külső rendezési műveletek, amelyek már a háború előtt is foglalkoztatták az elméket és amelyeknek megvalósítása még hosszú ideig pium desiderium marad.

A hazai katolikus papság nagyarányú fizetésrendezése tárgyában szorgos előmunkálatok vannak folyamatban. E célt a fényes dotációkkal rendelkező püspökök megfelelő adományozásokkal igyekeznek elérhetővé tenni. Itt is beigazolódik: Akinek van, annak adatik. Viszont: Jobb adni, mint venni.

A papi nőtlenség ellen ezer meg ezer ép és egészséges magyar fiatal róm. kath. papi ember forradalmat indított. És méltán is, jogosan is. Az „Az Újság“ folyó évi 288. számában erre vonatkozólag több róm. kath. vezető egyházi férfiú vélekedése olvasható. Közülök Várady L. Árpád kalocsai érsek azt mondja, hogy a róm. kath. egyház azért is ragaszkodik a coelibatushoz, mert a tiszta életű pap a hívők előtt magas piedesz-

tálon áll. Furcsa egyéni felfogás, mely a pap tiszta életű minéműségét és a hívők előtt magas piedesztálon állását azzal képzeli elérhetőnek, ha a pap coelibatusban él. Bangha páter dr. pedig Pál apostol félremagyarázásával azt a tételt állítja fel, hogy „csak a nőtlén pap lehet Isten s a hívők szolgája“. Ez amily szubjektív, épen olyan valótlan beszéd. Okosan mondja azonban egyik fővárosi r. kath. theol. tanár, hogy „sem dogmatikus, sem erkölcsi okok nem gátolják a coelibátus eltörlését“. A másik r. kath. theol. tanár szintén ily értelemben „megérti és méltányolja a coelibátus ellen megindított mozgalmat“. Csakhogy ami jellemző: ez a két utóbbi férfiú arra kérte „Az Újság“ tudósítóját, hogy titkolja el a nyilvánosság előtt azt, hogy őket kiknek hívják. Ebben a kis újsághírben bennfoglaltatik az egész római rendszer elvi és gyakorlati mivolta.

Sokféle tanács szervezet alakult mostanában, de alig gondolná az ember, hogy még arra is szükség mutatkozik, hogy a szerzetes tanítórendek budapesti rendházai megalakítsák a szerzetes tanárok tanácsát, még pedig azzal a céllal, hogy az ő jogos és méltányos kívánságaikat előterjesszék a Nemzeti Tanácsnak, úgyszintén a közoktatásügyi és földművelésügyi minisztereknek. Nem lephet meg tehát, ha a „Magyar Országos Egyházi Kárnagy- és Kántortanács“ is szervezkedésre és illetőleg tömörülésre szólítja fel a magyarországi zenészeket és énekeseket. Hogy azonban ez az organizáció mennyiben fog lendületet és javulást nyújtani a mi református kántorainknak és orgonistáinknak, azt nem elég kívánsággal várni, hanem amíg nem késő, teljes igyekezettel azon kell munkálni, hogy a tarthatatlan és korszerűtlen helyzet nálunk is javuljon és szilárduljon.

Hirdetés.

Eddigi derék segédlelkészünk, komoly és életfontosságú okból történő, kényszerű eltávozására folytán

segédlelkészt keresek

temesvári egyházközségünkbe. Kötelessége: minden lelkészi dologban való segédkezés és hitoktatás az elemi iskolában heti 10—12 órában. Fizetése lakáson és fűtésen kívül (minden címen járó összeget beleértve) 4300 K (négyezerháromszáz K) évenként. Az állás mielőbb elfoglalandó. Temesvár, 1918 december 8-án.

Szabolcska Mihály,
református lelkész.

Pályázat.

Az álmósi református egyház pályázatot hirdet igazgató kántortanítói állásra. Javadalma: Késszép az egyház pénztárából 486 kor., 10 magyar hold földhaszonélvezete (értékelve fizetés alá 180 kor., 800 □-öl termő szőlő (fizetés alá 24 koronával értékelve), 3 nagy jószágra legeltetési jog, természetbeni lakás kerttel, 50 korona a politikai községtől az ismétlősök oktatásáért. Meg-

felelő fizeteskiegészítés az államtól, 200 kor igazgatói tiszteletdíj, 240 kor. kántori fizetés, stóla 200 kor. Kötelessége a III—VI. fiúosztály vezetése. kántori teendők végzése. canonikus órákon s lelkész akadályoztatása esetén istentisztelet végzése. Személyes megjelenés megkívántatik. Pályázati határidő január 1. Pósta-távirda helyben.

Iskolaszék.

Pályázat

a székelyhídi református egyházban a megüresedett I. fitanítói állásra.

Javadalma: 1. Lakás kerttel, vagy törvényes lakbér. 2. Kézpénz 700 kor. az egyháztól. 3. 7 hold 305 □-öl szántóföld. 4. Megfelelő államsegély. 5. Stóla az egyházker. megállapítása szerint.

Kötelessége: az iskolaszék által reá bízott osztályokat tanítani s a temetéseknél az éneklést végezni (a templomi orgonázást másik tanító végzi) az állámegválasztás után azonnal elfoglalandó. Pályázati kérvények december 20-ig, a református lelkészi hivatalhoz Székelyhidra küldendők. Személyesen megjelenők előnyben részesülnek.

2—2

Református iskolaszék.

Pályázat

körösladányi református egyháznál önálló kántori állásra

I. Javadalom:

1. 1200 (ezerkétszáz) K kézpénz évnegyedes előleges részletekben az egyház pénztárából.
2. 6. azaz hat métermázsa búza,
3. 6. azaz hat métermáza árpa,
4. 4. azaz négy (1200 □-öles) hold szántóföld a Kihí-kerben; adóját az egyház fizeti.
5. Korpótlék az egyháztól 5 évi szolgálat után 300 K; további 5 év után újabb 200 (az előzővel 500) K. Minden újabb 5 év után 100—100 K, míg a korpótlék 1000 (ezer) K-ra emelkedik.
6. Stóla: a legújabb egyházkerületi megállapítás szerint. Község által temetett szegények után stóla nem szedhető. Lélekszám 5000-en felül.
7. Lakás, kerttel. Ez épületben lévő tanteremben tanít az egyház lakbéres tanítója.

II. Kötelesség:

1. Az összes kántori, orgonistai teendők végzése.
 2. Ifjúsági énekkar szervezése, állandó tanítása.
 3. Vasárnapi iskolában és a IV—V—VI. fi- és leányosztályokban énektanítás.
 4. Állami iskola létesülése esetén — ha rábizatik — az állami iskolában ének- és vallástanítás az államtól járó díjakért.
 5. Tanítók indokolt elfoglaltsága és betegsége esetén azok helyettesítése.
- Pályázhatnak okleveles kántorok és tanítók, nyugdíjas, rokkant, de még szolgálatképes fenti képesítésű egyének. Pályázati határidő 1919 január 5. Énekpróba és választás január 12-én. Állás választás után azonnal elfoglalandó.

Tóth József

lelkész, iskolaszéki elnök.

2—2

A tiszántúli református egyházkerület püspökétől.

9062—1918.

Pályázat

a hevesnagykunsági református egyházmegyébe kebelezett karczagi református anyaegyház halálózás által megüresedett egyik lelkészi állására.

Javadalom: 1. Lakás természetben a déli paróchián. 2. Tőke föld a Bócsán 35 kat. hold, haszonbéri értéke ez idő szerint 1400 korona. 3. Réti föld tanya épülettel 26 kat. hold 1058 □-öl, haszonbéri értéke 700 korona. 4. Legelői föld a Magyarkán 57 kat. hold 1521 □-öl, haszonbéri értéke 600 korona. 5. Nagy Vénkerti szőlőföld 1107 □-öl, haszonbéri értéke 40 korona. 6. Hat öl kemény tűzifa természetben beszállítva. 7. Kézpénz az egyháztól 630 korona. 8. 40 q búza, 30 q árpa, 5 évi átlagokban megváltva, ez idő szerint 1922-ig 1800 korona egy évre. 9. Keresztelési és esketési palástdíj váltáság 650 korona. 10. A temetési palástdíj fele.

A földek mindennemű adóját az egyház fizeti.

Megjegyzendő, hogy ha a második templom felépül és a presbitérium úgy oldja meg a szolgálat ellátását, hogy az egyik lelkész az egyik egyházi segédlelkéssel az ó-templom, a másik lelkész a másik egyházi segédlelkéssel az új-templomban felváltva teljesítsen szolgálatot, ez esetben a most választandó új lelkésznek minden vonakodás nélkül az új-templomhoz tartozandó paróchiára kell átköltöznie.

Megválasztandó lelkész állását 1919 október hó első vasárnapján tartozik elfoglalni, mely időtől 1920 június 1-ig a kegyeleti év érvénye miatt, a palástdíjat és lakást kivéve, egyéb javadalomnak csak felét kapja, úgy azonban, hogy ezzel hasonló jogot már nem szerezhet.

A beruházási szabályrendelet értelmében a szőlőskertben levő 30—40 termő gyümölcsfát tartozik az új lelkész megváltani.

Hivatalos kötelesség: az Egyházi Törvény I. t.-c. 143., 144., 145. §§-ai szerint.

Az Egyházi Törvény II. t.-c. 16. §-a értelmében felszerelendő pályázati kérvények 1919 január 10-ig Török Imre espereshez Kisújszállásra küldendők.

Debreczen, 1918 december 10.

Dr. Baltazár Dezső,
püspök.

HIVATALOS ÉRTESITŐ.

A tiszántúli református egyházkerület püspökétől.

8087—1918. szám.

Körlevél

valamennyi kebelbeli nagytiszteletű esperesi és lelkészi hivatalhoz és összes kebelbeli tanintézetek tekintetes igazgatóságaihoz.

A vallás és közoktatásügyi miniszteriumtól az alábbi 13.573—918. eln. sz. intézvényt mihez tartás végett azal közlöm, hogy a szükséges kérdő íveket (blanquettákat) a lelkészi hivatalok címén egyidejűleg postára adattam. Az esetleg még szükségesek a lelkészi hivatalok részéről illetékes esperesi hivataloktól (hova fölös számmal is küldöttem), a tanintézetek részéről pedig hivatalomtól szerzendők be.

A kellően kitöltött kérdőíveket f. hó 20-ig a lelkészi hivatalok illetékes esperesi hivatalukhoz, a tanintézetek igazgatóságai közvetlenül hivatalomhoz méltóztassanak felterjeszteni.

Felkérem a nagytiszteletű esperes urakat, hogy a kérdőíveket egyházmegyénk területéről összegyűjteni, az egyházmegyébe tartozás jelzéséként az esperesi pecséttel felső jobbsarkán ellátni, f. hó 25-ig hivatalomhoz felterjeszteni méltóztassanak.

A lelkészi hivatalok részéről igénybe nem vett kérdőívek megfelelő jelentés kíséretél en illetékes esperesi hivatalukhoz küldendők. Hasonló eljárást követnek a tanintézetek hivatalom címén.

Debreczen, 1918 december hó 4-én.

Atyafiságos szeretettel:

Dr. Baltazár Dezső,
püspök.

A magyar vallás- és közoktatásügyi minisztertől.
13.573—1918. eln. szám.

Valamennyi Főtiszt. egyházi Főhatóságnak.

A háború tartama alatt a hívek lelki gondozása és a megpróbáltatások súlyos óráiban vigaszt keresők eselekvő megnyilatkozása, majd pedig különösen nemeslelkű (egyházfők és méltóságok, papok és más) egyházi tisztséget viselők igen gyakran fejedelmi bőkezűséggel megnyilvánult példaadása következtében az egyházi hatóságoknál hadigondozási, (hadsegélyezési) célokra tekintélyes és már is sok könnyet letörült adományok gyűltek össze. Olykor maguk az egyházi hatóságok is gyűjtéseket rendeztek a jelzett célokra, módott nyújtva híveiknek a háború ütötte sebek gyógyításához való hozzájárulásra.

Minthogy a hadigondozási, hadsegélyezési célra az egyházi hatóságnál, az egyházközségekben (aplébániákban) vagy más egyházi szervezeteknél kezelt adományokról és gyűjtésekről, illetőleg azok eredményeiről *megbízható képet óhajtók szerezni*, van szerencsém a Főtiszt. Főhatóságot tisztelettel *felkérni*, hogy az idezárt nyomtatványok felhasználásával a Főtiszt. Főhatóság Ióles főhatósága alá tartozó *egyházi hatóságoknál, intézményeknél, egyház-*

községekben (plébániákon) a jelzett célra kezelt adományokról és gyűjtésekről a multa nézve mielőbb, de legkésőbb jövő hó végéig, jövőre nézve pedig naptár szerinti negyedévenként engem tájékoztatni méltóztassék.

Tisztelettel felhívom a Főtiszt. Főhatóság nagybecsű figyelmét arra, hogy

1. hadigondozási (hadsegélyezési) célra tett adománynak tekintendő minden gyűjtött, megszavazott összeg, alapítvány, alap, adomány előadásból vagy mulatságból származó jövedelem, végrendeleti hagyomány, magán vagy nyilvános gyűjtésből származó összeg, vagy érték (követelés), amelynek egészben vagy részben az a rendeltetése, hogy ebből vagy annak jövedelméből a hadirokkantak és családtagjaik, továbbá a hadiözvegyek, hadiárva, a bevonultak családtagjai segélyeztessenek, vagy érdekükben valamely intézmény létesüljön ;

2. a különböző rendeltetésű, helyre vagy intézményre szóló adományokról, gyűjtésekről stb. külön-külön kimutatás kiállítását kérem.

Amidőn tisztelettel megismételni szerencsém van, hogy a jelzett adatok bekívánásának csak az a célja, hogy pontos képet nyerjek az egyházi hatóságoknak gondos és szeretetteljes kezelése alatt álló adományokról és gyűjtésekről, teljes bizalommal remélem, hogy a Főtiszt. Főhatóság a kívánt kimutatásokat megfelelőképpen kiállítatva, a már fentebb megjelölt módon és időben rendelkezésemre bocsátani méltóztatik.

Fogadja a Főtiszt. Főhatóság őszinte tiszteletem nyilvánítását.

Budapest, 1918. évi október hó 22.

Zichy.

A tiszántúli református egyházkerület püspökétől.

2088—1918. szám.

A tiszántúli református egyházkerület nagytiszteletű esperesi karához s általa az összes egyházak tanítóihoz.

A hadügyi és vallás- és közoktatásügyi magyar miniszterek f. évi december hó 4-én 245.737. szám alatt együttesen felhívást bocsátottak ki a tanító egyesületek tagjaihoz a néphadsereg szervezésének munkáiban való részvétel tárgyában. Ezen felhívást alább szószerinti szövegében azzal közlöm a nagytiszteletű esperes urakkal s általuk az egyházkerület összes tanítóival, miszerint a magam részéről is kívánatosnak tartom, hogy a tanító karok a szóban forgó cél elérésében kathatósan közreműködjenek, a mozgalmat minden erejükkel támogassák. Ott, hol a tanítás folyik, természetesen ez a gyűlés határnapjára felfüggesztendő.

Atyafiságos szeretettel

Debreczen, 1918. évi december hó 12.

Dr. Baltazár Dezső,
püspök.

A hadügyi és a vallás-közükt.-ügyi magyar miniszterektől.

Felhívás *Abauj-Torna, Arad, Békés, Bereg, Bihar, Borsod, Csanád, Csongrád, Esztergom, Fejér, Győr, Hajdú, Hered, Jász-Nagykun-Szolnok, Kolozs, Komárom, Maramaros, Moson, Nógrád, Pest, Somogy, Sopron, Szabolcs, Szatmár, Szilágy, Szolnok-Doboka, Tolna, Torda-Aranyos, Ung, Ungvári, Vas, Veszprém, Zala és Zemplén vármegyék* valamennyi tanítóegyesülete elnökökhez és oktatászemélyzetéhez.

Az összeomlott régi uralom reánk zúdult bajainak és zavarainak orvoslása, meg a demokratikus népi állam fölépítésének alkotó munkái oly nagy feladatok elé állították a magyar közvérség népkormányát, hogy hívatásának csak az összes nemzeti erők összetartó együttműködésével felelhet meg. A nemzet-szervezésnek előtűnik álló nagyszerű, de felelőséges és nehéz munkájában bizalommal számítunk a magyarországi tanítóság odaadó, lelkes támogatására és hálás elismeréssel emlékeztetünk vissza a tanítóság rendületlen hazafiságának sokszor tapasztalt, fenyves tanúságaira: a népkormány nevében arra kérjük a tanítóegyesületek tisztelt elnökeit, szíveskedjenek a vezetésük alatt álló egyesületek tagjait minél előbb, azonban mindenesetre folyó évi december 10—23. közötti időben a vármegyei székhelyen, vagy más, vasúton könnyen megközelíthető községben tartandó közgyűlésre összehívni és erről a hadügyminisztériumot (Budapest, I. ker., Nemzeti palota, 31. ügyosztály; Haesak Géza miniszteri megbízott kezeihez) értesíteni. E közgyűlések napirendjének első pontjaul tessék kitűzetni a hadügyminiszter I—I megbízottjának jelentését és javaslatát, aki őszinte hűséggel tájékoztatván a tanítóságot hazánk mai állapota felől, kifejti és rájuk bizza a nemzet-szervezésnek ama fontos és sürgős teendőit, amelyekkel a tanítóság lelkes hazafisága a köztársasági népi állam jövőjének fentmaradását hathatósan támogathatja, ha t. i. az országszerte helyenként előfordult dülások és fosztogatások megállítására, nemkülönben esetleges külső ellenséges támadások elleni védekezések céljából *egy néphadsereg szervezésének munkáiban részt fog venni*. Nagyon kérjük összes állami, községi, felekezeti, társulati és irodalmi tanítóinkat, a kisdudóvokat és a gazdasági szaktanítókat, hogy a szóban forgó tanítógyűléseken lehetőleg teljes számmal jelenjenek meg.

Úti és ellátási költségeik fedezésére a közgyűléseken megjelenő összes állami és nem állami tanítók, tanítónők és óvónők az illetékes állami tanfelügyelő által láttamozott jelenléti kimutatás alapján fejenként 50 (ötven) K megtérítést kapnak nyomban a gyűlés befejeztével a hadügyi tárcától:

Budapest, 1918 december hó 4.

Bartha, s. k.
magyar hadügyminiszter,

Levászky, s. k.
vallás- és közoktatásügyi
magyar miniszter.

Megjelentek !!

WOLHYNIÁBAN.

Irta **Göde Lajos**, szekszárdi ref. lelkész.
Ára 6 korona 50 fillér.

Papi dolgozatok X. kötet.

Alkalmi egyházi beszédek. Irta Jánosi Zoltán.
Ára kötve 10 korona.

IMÁDSÁGOK.

Bibliolvasással egybekötött hétköznapi reggeli istentiszteletekre.

Irta: **F. Varga Lajos.**

I-ső kötet. — Ára füzve 8 korona, kötve 12 korona
II-ik kötet. — Ára füzve 8 korona, kötve 12 korona
Portóra egy-egy könyvre 50 fillér küldendő.

Kapható:

HEGEDÜS ÉS SÁNDOR

protestáns irodalmi könyvkiadóhivatalában
DEBRECZEN.

A „HANGYA”

a Magyar Gazdaszövetség fogyasztási és értékesítő szövetkezete bármely községbe költségmentesen küldi ki megbízottját, ahol fogyasztási és értékesítő szövetkezetet akarnak szervezni. Mielőtt a mozgalmat megindítanák, forduljanak a kezdeményezők utbaigazításért a „Hangya” igazgatóságához: Budapest, IX. Közraktár-utca 34. sz. A „Hangya” kötelékében jelenleg 1700 fogyasztási szövetkezet működik, amelyek összforgalma 80.000.000 korona volt.

Földművelő népünk erkölcsi emelkedésének és vagyoni gyarapodásának legbiztosabb eszköze a gazdasági berendezkedés. A termelés fejlesztése, az értékesítés kedvezőbb tétéle, a háztartási és gazdasági szükségletek jutányosabb beszerzése csak fogyasztási és értékesítő szövetkezetek útján érhető el.